

3.2 Geldschepping (*)

Chartaal geld (ook publiek geld genoemd)	Giraal geld (ook privaat geld genoemd)
Uitgegeven door centrale banken (monopolie!) Geldschepping: extra chartaal geld in omloop brengen (**) Geldvernietiging: geld uit omloop halen	Uitgegeven door commerciële banken (aan hun klanten) Uitgegeven door centrale banken (aan commerciële banken) Geldschepping: nieuwe leningen verstrekken Geldvernietiging: leningen worden terugbetaald
Toen de bankbiljetten opkwamen, werden alle bankbiljetten “gedekt” door goud (of andere edele metalen, zoals zilver) Toen de economie groeide, verdween de goudstandaard, bankbiljetten worden nu gedekt door de garantie van “wettig betaalmiddel” van de centrale bank >>> bankbiljetten = nu fiduciair geld	Beperking voor commerciële banken: banken kunnen giraal geld creëren, maar banken moeten een minimale kasreserve aanhouden om hun klanten te kunnen bedienen (dit om een bankrun te voorkomen) WINSTMODEL!

(*) M3 was +/- 16.000 miljard € in 2023

(**) In de eurozone wordt contant geld in omloop gebracht door de nationale banken

Extra: winstmodel van commerciële banken

INTREST
ONTVANGEN VAN
SCHULDENAARS
(LENINGEN)

–

INTREST
BETAALD AAN KLANTEN MET
EEN REKENING

=

WINST
VAN DE COMMERCIELE BANK

Beïnvloed door de **rentetarieven van de centrale bank** die van toepassing zijn op commerciële banken die geld lenen in geval van geldschaarste om leningen te verstrekken

Beïnvloed door de **rentetarieven van de centrale bank** die van toepassing zijn op commerciële banken die geld storten in geval van geldoverschotten

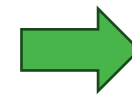
MONETAIRE BELEIDSINSTRUMENTEN: zie later

Het principe van girale geldschepping

(Vereenvoudigde) balans van commerciële bank ABC

ACTIVA		PASSIVA	
Kasreserve	10 miljard €	Rekeningen eerste klanten	10 miljard €
Leningen	90 miljard €	Rekeningen nieuwe klanten	90 miljard €
Totaal	100 miljard €	Totaal deposito's	100 miljard €

- 1) Uitgangspunt: klanten storten geld (10 miljard €); het geld komt in de kasreserve (= activa) en verschijnt als deposito's (bankrekeningen = passiva)

**CHARTAAL
GELD**

- 2) Assumptie: ABC moet minimum 10% van de deposito's in kas houden

- 3) De combinatie van 1) en 2) resulteert in de mogelijkheid voor ABC om leningen te creëren voor een maximum van 90 miljard € (leningen = activa; deposito's van nieuwe klanten = passiva)

**GIRAAL
GELD**

Het principe van girale geldschepping

(Vereenvoudigde) balans van commerciële bank ABC

ACTIVA		PASSIVA	
Kasreserve	10 miljard €	Rekeningen eerste klanten	10 miljard €
Leningen	90 miljard €	Rekeningen nieuwe klanten	90 miljard €
Totaal	100 miljard €	Totaal deposito's	100 miljard €

Formules:

Totale deposito's:

KR

$$D = \frac{\quad}{\text{mkr\%}}$$

$$100 = 10 / 10\%$$

Girale geldschepping:

$$\text{GGS} = D - \text{KR}$$

$$90 = 100 - 10$$

Link naar monetair beleid (zie later)

Als centrale banken een RESTRICTIEF MONETAIR BELEID voeren	Als centrale banken een EXPANSIEF MONETAIR BELEID voeren
Dit betekent: geldschepping beperken Het mkr% wordt verhoogd; dit vermindert de mogelijkheid van de commerciële banken om giraal geld te creëren	Dit betekent: geldschepping vergemakkelijken Het mkr% zal worden verlaagd; dit zal de commerciële banken meer mogelijkheden geven om giraal geld te creëren

Voorbeeld ABC:

mkr% stijgt van 10% naar 20%

$$D = 50 = 10 / 20\%$$

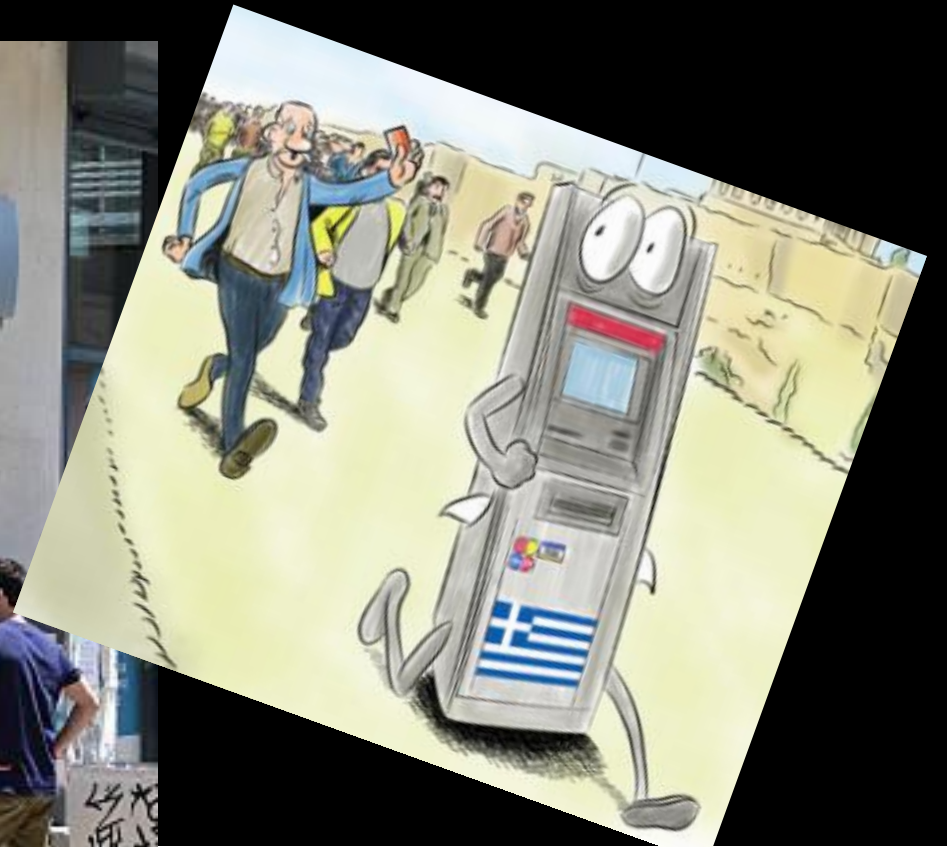
$$\text{GGs} = 50 - 10 = 40$$

Voorbeeld ABC:

mkr% daalt van 10% naar 5%

$$D = 200 = 10 / 5\%$$

$$\text{GGs} = 200 - 10 = 190$$

Waarom bankrun?

Hoe bankrun vermijden?

Hoe bank redden?

4. GELDMARKTEN

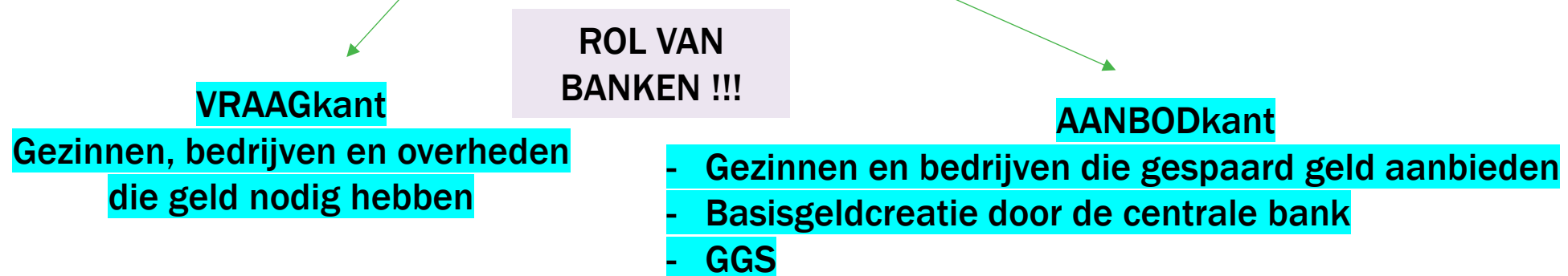
4.1 WAT IS DE GELDMARKT?

De geldmarkt is de markt waar financiële producten op korte termijn worden verhandeld.

WIE? marktspelers die geld en krediet (leningen) vragen en aanbieden

WAT CONCREET? die dus willen lenen of uitlenen

HOE LANG? korte periodes, dus ten hoogste 1 jaar

4.2 HET PRINCIPE VAN GELDSCHEPPIING DOOR CENTRALE BANKEN

(Vereenvoudigde) balans van centrale bank XYZ

ACTIVA	PASSIVA
1 Reserves vreemde valuta	5 Chartaal geld in omloop
2 Goudreserves (monetaire reserves)	
3 Staatsobligaties	
4 Leningen aan commerciële banken	6 Deposito's commerciële banken
Totaal	Totaal BASISGELD

1:

4:

2:

5:

3:

6:

Het principe van geldschepping door centrale banken

BASISGELDHOEVEELHEID STIJGT:

Meer geld komt in omloop
(PASSIVA STIJGEN) omdat:

- Reserves vreemde valuta stijgen (ACTIVA STIJGEN)
- Goudreserves stijgen (ACTIVA STIJGEN)
- Staatsobligaties stijgen (ACTIVA STIJGEN)
- Leningen aan commerciële banken stijgen (ACTIVA STIJGEN)

ACTIVA	PASSIVA
1 Reserves vreemde valuta	5 Chartaal geld in omloop
2 Goudreserves (monetaire reserves)	
3 Staatsobligaties	
4 Leningen aan commerciële banken	6 Deposito's commerciële banken
Totaal	Totaal BASISGELD

Het principe van geldschepping door centrale banken

BASISGELDHOEVEELHEID DAALT:

Minder geld komt in omloop
(PASSIVA DALEN) omdat:

- Reserves vreemde valuta dalen (ACTIVA DALEN)
- Goudreserves dalen (ACTIVA DALEN)
- Staatsobligaties dalen (ACTIVA DALEN)
- Leningen aan commerciële banken dalen (ACTIVA DALEN)

ACTIVA	PASSIVA
1 Reserves vreemde valuta	5 Chartaal geld in omloop
2 Goudreserves (monetaire reserves)	
3 Staatsobligaties	
4 Leningen aan commerciële banken	6 Deposito's commerciële banken
Totaal	Totaal BASISGELD

5. KAPITAALMARKTEN

5.1 WAT IS DE KAPITAALMARKT?

De kapitaalmarkt is de markt waar effecten zoals aandelen en obligaties worden verhandeld.

WIE? beleggers en andere marktspelers die aandelen en obligaties vragen en aanbieden

WAT? die dus kapitaal nodig hebben en die kapitaal aanbieden

HOE LANG? het gaat om de middellange termijn en de lange termijn

ROL VAN BEURS !!!

VRAAGkant

**Voorbeeld: bedrijven die kapitaal nodig hebben om
investeringen te financieren**

**Voorbeeld: overheden hebben kapitaal nodig om hun
begroting te financieren**

AANBODkant

**Voorbeeld: gezinnen kopen aandelen en obligaties als
belegging**

**Voorbeeld: verzekeraars, fondsbeheerders en andere
beleggers kopen aandelen en obligaties als belegging**

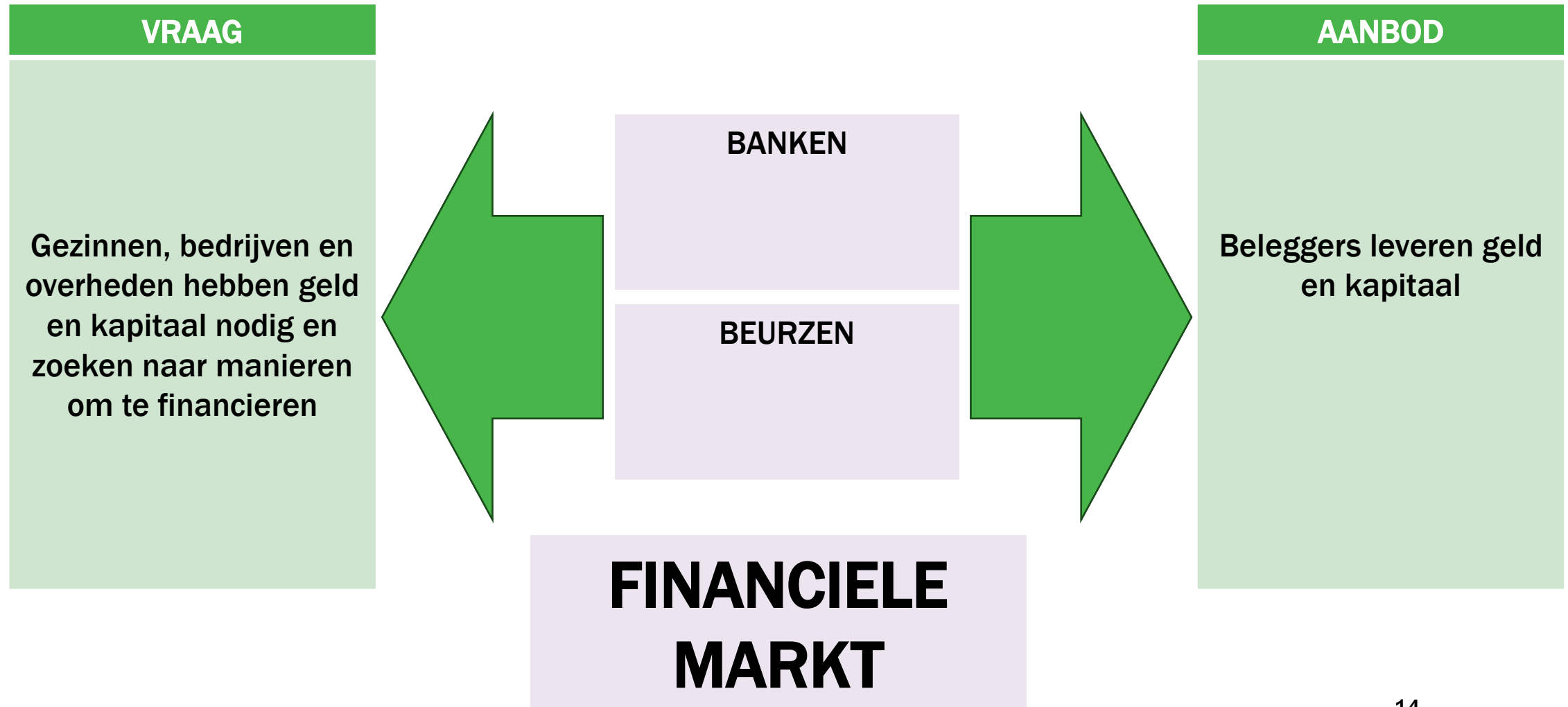
5.2 HET VERSCHIL TUSSEN OBLIGATIES EN AANDELEN

OBLIGATIES	AANDELEN
Schuldbewijzen	Eigendomsbewijzen (van kapitaal van onderneming)
Geld wordt uitgeleend tegen vaste intrest	Geld wordt ter beschikking gesteld tegen variabel dividend
Worden voornamelijk via beurzen maar ook via banken op de markt gebracht	Komen op de markt via beurzen
Lager risico, lager rendement	Hoger risico, hoger rendement
Gemiddeld jaarlijks rendement 6%	Gemiddeld jaarlijks rendement 10%
Types: overheidsobligaties, bedrijfsobligaties (maar kan bv ook op niveau van een stad bv)	

5.3 HET PRINCIPE VAN PRIMAIRE EN SECUNDAIRE MARKTEN

	PRIMAIRE MARKTEN	SECUNDAIRE MARKTEN
ESSENTIE	MARKT VOOR UITGIFTE VAN AANDELEN EN OBLIGATIES	MARKT WAAR AANDELEN EN OBLIGATIES WORDEN VERHANDELD
Betrokken partijen	Aan de ene kant de bedrijven en overheden die de effecten uitgeven, aan de andere kant de beleggers die erop inschrijven	Beleggers
Prijsvorming	Prijs wordt bepaald bij uitgifte	Prijs wordt bepaald door vraag en aanbod
Doel	Creatie van nieuwe aandelen en obligaties	Handel in bestaande aandelen en obligaties
Risico	Vrij hoog omdat bij er uitgifte nog weinig bekend is over hoe de aandelen en obligaties zullen presteren	Lager omdat er al meer informatie is over hoe de aandelen en obligaties presteren (er is al marktactiviteit)

5.4 INTERMEDIAIRE ROL VAN BANKEN EN BEURZEN = FINANCIELE MARKT

Voorbeeld	VRAAG	AANBOD	Intermediaire rol
Gezinnen die een nieuwe woning kopen	Hypotheeklening	Geld van spaarders	BANKEN
Bedrijven die investeren in uitbreiding	Investeringskrediet	Geld van spaarders	BANKEN
	Aandelen verkopen (kapitaalverhoging)	Beleggers	BEURZEN
	Obligaties verkopen (bedrijfsobligaties)	Beleggers	BEURZEN
Overheid die schuld financiert	Obligaties verkopen (staatsobligaties)	Beleggers	BEURZEN

De intermediaire rol van **banken en beurzen = financiële markt** is cruciaal want zij leveren

GELD + KAPITAAL = ZUURSTOF

voor economische groei

Opmerking:

Technisch gesproken omvat de financiële markt ook de wisselmarkt

5.5 PRIJS OP DE GELD- EN KAPITAALMARKTEN

Opmerking:

De prijs van geld en kapitaal wordt ook beïnvloed door het monetaire beleid van de centrale bank.

PRIJS VAN GELD EN KAPITAAL	TOELICHTING
KORTETERMIJNRENTE	Kortetermijnrente is van toepassing op geld geleend voor een korte periode (een paar maanden of een jaar) Voorbeeld: 1-jaar rente = 2,79% (8/1/2025)
LANGETERMIJNRENTE	Langetermijnrente is gebaseerd op staatsobligaties (10-jaarsrente) Voorbeeld: 10-jaars rente = 3,05% (8/1/2025)
AANDELENKOERS	Prijs van een enkel aandeel op de aandelenmarkt Een beursindex geeft het koersgemiddelde aan van de aandelen die erin zijn opgenomen. De aandelenkoers van grotere bedrijven weegt hierbij zwaarder dan die van kleinere bedrijven. Bekende voorbeelden van beursindexen zijn de Dow Jones en de BEL-20

Opmerking:

Het verband tussen rentetarieven en inflatie wordt later behandeld

Het principe van een aandelenkoers

De prijs wordt gecreëerd door de vraag naar en het aanbod van een bepaald aandeel.

Wanneer de vraag naar een aandeel groot is, maar het aanbod gelijk blijft, zal de prijs stijgen. Op dezelfde manier zal de prijs stijgen als het aanbod van een aandeel daalt, maar de vraag gelijk blijft.

Bij dalende prijzen is het tegenovergestelde waar; dan daalt de vraag of stijgt het aanbod.

De vraag naar bepaalde aandelen kan om verschillende redenen variëren.

- * bedrijfsprestaties
- * de algemene economische trend (inclusief renteniveaus)
- * vertrouwen van beleggers

5.6 HET FINANCIËLE NIEUWS BETER BEGRIJPEN

Nieuwe staatsbon op 1 jaar brengt netto 1,93 procent op

De nieuwe staatsbon op 1 jaar waar je vanaf donderdag kan op intekenen heeft een netto rendement van 1,93 procent. Dat laat het Federaal Agentschap van de Schuld weten.

Toelichting:

Rente op spaarboekjes in België lager dan in de meeste eurolanden

De gemiddelde rente die Belgische banken gaven op spaarrekeningen in november 2024 lag, met 1,03 procent, lager dan in de meeste andere eurolanden. Dat zegt Eric Dor, professor aan de IÉSEG School of Management.

Voor de professor weerspiegelt dit de strategie van Belgische banken om te profiteren van passieve spaarders “die hun geld op gereglementeerde spaarrekeningen laten staan zonder te reageren op de zeer lage rente” en om alleen te concurreren op termijnrekeningen om dynamische spaarders aan te trekken die op zoek zijn naar een goed rendement.

Toelichting:

Variabel lenen blijft duurder dan lenen met vaste rente

In normale omstandigheden is het goedkoper een hypothecaire lening af te sluiten met een jaarlijks aanpasbare rente dan met een vaste rente. Dat heeft onder meer te maken met het normale verloop van de rentecurve waarbij de kortetermijnrente - die de basis vormt voor de leningen met variabele rente - beduidend lager ligt dan de langetermijnrente. Banken zijn bij een variabele rente ook veel beter ingedekt tegen stijgingen van de marktrente, omdat hogere rentes doorsijpelen in het tarief dat de klant betaalt.

Toelichting:

Obligatie: schatkist geeft nieuwe staatsbons uit

(ABM FN) België geeft op 4 december nieuwe staatsbons uit. Dit maakte het Federaal Agentschap van de Schuld donderdagmiddag bekend.

Het gaat om een staatsbon op 1 jaar en een staatsbon op 8 acht jaar.

Op donderdag 21 november 2024 zal voor elke staatsbon de coupon vastgesteld worden.

Toelichting:

The background of the header image shows a modern office interior with glass partitions and warm lighting. Overlaid on this is the VodafoneZiggo logo in red and white. The main title is in large, bold, white text.

VodafoneZiggo lanceert succesvol tweede groene obligatie ter ondersteuning van duurzaamheidsstrategie

VodafoneZiggo heeft de succesvolle uitgifte afgerond van zijn tweede groene obligatie. Daarmee heeft het bedrijf 575 miljoen euro opgehaald om de duurzaamheidsstrategie van het bedrijf verder te ondersteunen. Na de uitgifte van zijn eerste groene obligatie in 2020 blijft VodafoneZiggo zich inzetten voor de financiering van duurzame projecten. Onder het Green Bond Framework garandeert VodafoneZiggo dat het equivalent van de opbrengst binnen 36 maanden wordt toegewezen aan projecten, die in lijn zijn met de klimaat- en milieudoelstellingen van het bedrijf.

Toelichting:

Beursgang moet Coolblue verder helpen groeien

Webwinkel Coolblue wil deze maand een beursgang maken in Amsterdam. Daarbij geeft het bedrijf nieuwe aandelen uit en verkopen ook bestaande aandeelhouders stukken. Met de opbrengst van de aandelenverkoop wil Coolblue verdere groei financieren. Het is de bedoeling dat met de uitgifte van nieuwe aandelen 150 miljoen euro wordt opgehaald.

Toelichting:

Amerikaanse langetermijnrente tikt kaap van 5 procent aan en dat doet beurzen bloeden

De rente op Amerikaanse tienjarige staatsobligaties is voor het eerst in 16 jaar boven de kaap van 5 procent gestegen. Dat is in de eerste plaats slecht nieuws voor de beurzen, die vandaag diep in het rood doken, maar ook voor bedrijven, overheden en op termijn ook voor gewone burgers.

Toelichting:

De Bel20, de korf met de 20 belangrijkste aandelen op de beurs van Brussel, is vandaag tot op het diepste niveau in drie jaar tijd gezakt. Aanleiding is de Amerikaanse langetermijnrente die voor het eerst sinds 2007 – het begin van de grote kredietcrisis – boven de psychologische grens van 5 procent is geklommen.

De rente op Amerikaanse staatsobligaties met een looptijd van 10 jaar is een belangrijke indicator voor de financiële markten. Beleggers vermoeden dat de hoge rente nog een lange tijd zal aanhouden, ook door het beleid van de Amerikaanse en Europese centrale banken, die door de hoge rente de inflatie de kop in willen drukken.

Lage rente 2024 leidt al tot all-time high Nederlandse beurs

En jij maar denken dat het slecht ging op de Nederlandse beurs. Niet dus. Er is een record gebroken: AEX-index is hoger dan ooit. En dat lijkt te danken aan de verwachting van lagere rentetarieven.

Toelichting: